

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים

ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים

מועד הבחינה: חורף תשס"ח, 2008

מספר השאלון: 221, 022106

היסטוריה

(לימודי חובה – חלק ב')

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

עליך לענות על שאלות מהפרק הראשון ומהפרק השני,

ועל שאלות מהפרק השלישי או מהפרק הרביעי.

פרק ראשון – (25x1) – 25 נקודות

פרק שני – (20x2) – 40 נקודות

פרק שלישי או פרק רביעי – (10x1 + 25x1) – 35 נקודות

סה"כ = 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראה מיוחדת: על שאלות שיש בהן קטע מקור, אין להשיב באמצעות העתקה

של משפטים מן הקטע.

כתוב במחברת הבהינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
 רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמתוך המחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון – בין שתי מלחמות העולם (25 נקודות)

בפרק זה ארבעה נושאים, ובכל נושא שתי שאלות.

ענה על אחת מהשאלות 1-8.

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, **אין** להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.

ברית המועצות

1. א. הצג את עיקרי מדיניות הנא"פ (המדיניות הכלכלית החדשה) שהנהיג לנין, והסבר מדוע הוא הנהיג מדיניות זו. (12 נקודות)
- ב. קרא את הקטע שלפניך מתוך הפקודה של לנין להוצאת האנטישמיות אל מחוץ לחוק (פורסמה ביולי 1918), וענה על השאלה שאחריו.
- "... ברפובליקה הסובייטית, שבה הוכרזו העיקרון של הגדרה עצמית של המוני העמלים מכל העמים, אין מקום לדיכוי לאומי. הבורגני היהודי הוא שונא לנו, לא כיהודי אלא כבורגני; הפועל היהודי הוא אחינו. כל הסתה נגד כל אומה שהיא – בוגדנית היא ומבישה ואין להתירה. מועצת הקומיסרים העממיים מצהירה שהתנועה האנטישמית והפוגרומים נגד היהודים הרסניים הם לעניין מהפכת הפועלים והאיכרים, והיא פונה בקריאה לעם העמל של רוסיה הסוציאליסטית להילחם בכל האמצעים ברעה-חולה זו."
- הסבר, על פי הקטע, מדוע התנגד לנין לאנטישמיות, והצג צעד אחד נוסף שנקט כלפי היהודים. (13 נקודות)

2. א. הצג שלוש פעולות של סטלין בתחום השלטון ובתחום התרבות והחינוך (לפחות פעולה אחת מכל תחום), והסבר במה סייעו פעולות אלה לביסוס המשטר הטוטליטרי. (15 נקודות)
- ב. הסבר את המטרות של תכנית בירוביגיאן. מדוע היא נכשלה? (10 נקודות)

פולין

3. א. הסבר את הקשיים שהיו לפולין לקיים שלטון דמוקרטי יציב בין שתי מלחמות העולם. (12 נקודות)
- ב. קרא את הקטע שלפניך שהתפרסם בעיתון בפולין, וענה על השאלה שאחריו.
- "... היהודים, אם כי שווים הם בזכויותיהם עם שאר האזרחים, הולכים ונדהפים מעמדותיהם הכלכליות, הולכים ונעשים מיותרים בתוך הציבור; כאילו אין להם תפקיד בעולם הכלכלי."
- (י' גרינבוים, מתוך המאמר "טבעה ותכונתה של שאלת היהודים בזימנו", העולם, 1933)
- בקטע יש ביטוי לתמורות בחיי היהודים בפולין, שחלו בשנים 1920-1935 בתחום המעמד המשפטי ובתחום הכלכלי.
- הצג את התמורות, והסבר מה גרם להן. (13 נקודות)

4. א. הסבר את הקשיים של פולין בתחום הכלכלי-חברתי בין שתי מלחמות העולם.
(15 נקודות)
- ב. הסבר שני הבדלים בין "הבונד" ובין התנועה הציונית בפולין. (10 נקודות)

ארצות-הברית

5. א. הצג שני מאפיינים של ארצות-הברית בתחום הכלכלי-חברתי בשנות ה-20, והסבר את מדיניות הממשל בארצות-הברית בתחום זה. (15 נקודות)
- ב. הצג שלושה שינויים בחיי היהודים בארצות-הברית, שחלו בין שתי מלחמות העולם בתחום הדמוגרפיה, בתחום הכלכלה ובתחום החינוך והתרבות (שינוי אחד בכל תחום). (10 נקודות)
6. א. הצג שלוש יוזמות של הנשיא רוזוולט במסגרת ה"ניו דיל", והסבר כיצד אחת מהיוזמות שהצגת סייעה לארצות-הברית לצאת מהמשבר הכלכלי הגדול. (15 נקודות)
- ב. ציין שלושה ארגונים יהודיים שפעלו בארצות-הברית בין שתי מלחמות העולם, והצג את הפעולות של אחד מהם. (10 נקודות)

צרפת

7. א. הסבר מדוע חששה צרפת לביטחונה לאחר מלחמת העולם הראשונה, והצג שני צעדים שנקטה כדי לחזק את ביטחונה. (13 נקודות)
- ב. הסבר את ההבדלים בין היהודים הוותיקים ובין היהודים החדשים ("הזרים") בשניים מהתחומים: מעמד משפטי, תרבות ודת, היחס אל השלטון. (12 נקודות)
8. א. הצג שתי בעיות של צרפת בין שתי מלחמות העולם בתחום הכלכלה, והסבר כיצד ניסתה צרפת להתמודד עם בעיות אלה. (13 נקודות)
- ב. הסבר את הגורמים לשינוי ביחס אל היהודים "הזרים" בצרפת בשנות ה-30. כיצד ניסו היהודים "הזרים" להתמודד עם שינוי זה? (12 נקודות)

/המשך בעמוד 4/

פרק שני – גרמניה בימי הרייך השלישי,**מלחמת העולם השנייה והשואה (40 נקודות)**

בפרק זה עליך לענות על **שתי שאלות**, לפי אחת מהאפשרויות האלה:
ענה על **שתיים** מהשאלות 9-11.

או

ענה על **אחת** מהשאלות 9-11, ועל **אחת** מהשאלות 12-13.
(לכל שאלה – 20 נקודות)

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, **אין** להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.

9. מדיניות הפיוס, ועידת אויאן

- א.** לפניך קטע מנאום שנשא צימברלין בבית הנבחרים הבריטי, בזמן משבר חבל הסודטים (ספטמבר 1938).
- "מה איום, דמיוני ובלתי מתקבל על הדעת הוא הדבר שאנו הופרים כאן הפירות ומוודים מסכות גז בגלל מריבה בארץ רחוקה ובין אנשים שאין אנו יודעים עליהם דבר? ... מלחמה היא דבר איום ומן ההכרח שיהיה לנו ברור מאוד, בטרם נפתח בה, כי כאמת עניינים גדולים הם המוטלים בכך."
- התנהלותה של בריטניה במשבר הסודטים מבטאת את מדיניות הפיוס שהיא נקטה בשנות ה־30.
- הסבר, על פי הקטע, את הנימוקים של צימברלין למדיניות זו. (10 נקודות)
- ב.** מה היו הטיעונים של נציגי המדינות שהשתתפו בוועידת אויאן (1938) בנוגע לקבלת פליטים יהודים בארצם? (10 נקודות)

10. בעלות הברית במלחמת העולם השנייה

- א.** הסבר את חילוקי הדעות בין ברית-המועצות ובין ארצות-הברית ובריטניה בנוגע לפתיחת חזית שנייה באירופה נגד גרמניה. (10 נקודות)
- ב.** הסבר את עמדת ארצות-הברית **או** את עמדת בריטניה בנוגע להצלת יהודים בזמן ביצוע "הפתרון הסופי". (10 נקודות)

11. דרכי הלחימה של היהודים בתקופת השואה

- א. הסבר את הלבטים שהיו ליהודים שרצו להצטרף לפרטיזנים, והצג את הקשיים שעמם נאלצו להתמודד לאחר שהחליטו להצטרף אליהם. (10 נקודות)
- ב. מה היו מטרות מרד גטו ורשה, ומה היה ייחודו לעומת המרידות בגטאות האחרים? (10 נקודות)

שים לב: מותר לענות רק על אחת מהשאלות 12-13.

12. מערב אירופה, מרכזה ודרומה בזמן הכיבוש הנאצי

- בחר באחת המדינות: הולנד, בלגיה, דנמרק, צרפת, רומניה, בולגריה, יוון, איטליה, הונגריה.
- א. מה היו המאפיינים של דרכי השלטון הנאצי במדינה שבחרת? (8 נקודות)
- ב. תאר את היחס של האוכלוסייה המקומית במדינה שבחרת אל היהודים בזמן הכיבוש הנאצי, והסבר את הגורמים ליחס זה. (12 נקודות)

13. היישוב היהודי בשלהי מלחמת העולם השנייה

- א. קרא את הקטע שלפניך, וענה על השאלה שאחריך.
"בני ישראל, נועד עברי!"
- ... שביתת הנשק, אשר הוכרזה בראשית המלחמה, הופרה על ידי השלטון הבריטי. שליטי הארץ לא התחשבו לא בלויאליות, לא בויתורים ולא בקרבנות; הם הגשימו ומגשימים את מגמתם, היסול הציונות הממלכתית... נסיק את המסקנות ללא חת. אין עוד שביתת נשק בין העם והנוער העברי לבין האדמיניסטרציה הבריטית בארץ-ישראל, המסגירה את אחינו בידי היטלר. מלחמה לנו בשלטון הזה, מלחמה עד הסוף."
- (מעובד מתוך מ' בגין, במחתרת, א, תשי"ט)
- הסבר את המניעים של מנחם בגין לקרוא למרד בשלטון הבריטי, על פי הקטע ועל פי מה שלמדת. (10 נקודות)
- ב. מהו "הסזון"? הסבר שני שיקולים שהביאו את הנהגת היישוב לנקוט מדיניות זו. (10 נקודות)

עליך לענות על שאלות באחת משתי האפשרויות:

אפשרות א' – פרק שלישי (בעמודים 6-7) **אן** אפשרות ב' – פרק רביעי (בעמודים 8-9).
שים לב: יש לענות על שאלות מאפשרות **אחת** בלבד.

פרק שלישי – אפשרות א' (35 נקודות)

ענה על שתי שאלות:

על **אחת** מהשאלות בנושא ההרחבה על השנים 1945-1950 (שאלות 14-16),
 ועל **אחת** מהשאלות ביחידת הגישור על המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50
 עד שנות ה-70 (שאלות 17-19).
שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, **אין** להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.

נושא הרחבה: נושאים נבחרים מתולדות ישראל והעמים 1945-1950

ענה על **אחת** מהשאלות 14-16 (25 נקודות).

14. "המלחמה הקרה"

- א.** מדוע הקים סטלין את הדמוקרטיה העממית, ומה הייתה ההשפעה של הקמתן על היחסים בין שתי המעצמות? (15 נקודות)
- ב.** הצג שתי יוזמות שבאמצעותן ניסתה ארצות-הברית לבלום את ההשפעה של ברית-המועצות באירופה: אחת בתחום **הכלכלה** ואחת בתחום **הצבא**. (10 נקודות)

15. החלטת האו"ם בכ"ט בנובמבר 1947

- א.** הצג את החלטת האו"ם בשאלת ארץ-ישראל שהתקבלה לפני 60 שנה, בכ"ט בנובמבר 1947.
 מה היו התגובות של היהודים, ומה הייתה התגובה של הערבים להחלטה זו? (15 נקודות)
- ב.** הסבר מדוע תמכה ברית-המועצות בהקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל. (10 נקודות)

16. ההכרזה על הקמת המדינה, הקמת צה"ל

- א. הצג שני טיעונים בעד ושני טיעונים נגד ההכרזה על הקמת מדינת ישראל בה' באייר תשי"ח (15 במאי 1948). (15 נקודות)
- ב. שבועיים לאחר ההכרזה על הקמת המדינה, פרסם ראש הממשלה ושר הביטחון דוד בן-גוריון פקודת יום להקמת צה"ל. הפקודה כללה שבועה המחייבת את כל החיילים והחיילות להישבע כך:
 "הנני נשבע/ת ומתחייב/ת לשמור אמונים למדינת ישראל, לחוקתה ולשלטונותיה המוסמכים, לקבל על עצמי ללא תנאי את עול המשמעת של צבא ההגנה לישראל, לציית לכל הפקודות וההוראות הניתנות על ידי המפקדים המוסמכים..."
 (מעובד מתוך: סת"ה, ג/2, עמ' 1599)
- בחר בשניים מהדברים שעליהם נשבע/ת כל חייל/ת, והסבר במה הם מבטאים את המעבר מתקופת המנדט למדינה ריבונית עצמאית. (10 נקודות)

יחידת גישור: המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50 עד שנות ה-70

ענה בקצרה על אחת מהשאלות 17-19 (10 נקודות).

17. הצג שני ביטויים למגמת האיחוד של מדינות ערב בשנות ה-50 וה-60.

18. הצג שתי השפעות של מלחמת סיני (אוקטובר 1956) על מדינת ישראל.

19. הצג שתי סיבות לפרוץ מלחמת ששת הימים (יוני 1967).

פרק רביעי – אפשרות ב' (35 נקודות)

ענה על שתי שאלות:

על אחת מהשאלות בנושא ההרחבה על המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50 עד שנות ה-70 (שאלות 20-22),

ועל אחת מהשאלות ביחידת המבוא על השנים 1945-1950 (שאלות 23-25).

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, אין להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.

נושא הרחבה: המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50 עד שנות ה-70

ענה על אחת מהשאלות 20-22 (25 נקודות).

20. מלחמת סיני

א. הסבר את הגורמים שהביאו את מדינת ישראל להצטרף לבריטניה וצרפת במלחמת

סיני נגד מצרים (אוקטובר 1956). (10 נקודות)

ב. קרא את הקטע שלפניך, וענה על השאלה שאחריי.

"ואם ישאלו אותי בסיכום דבריי: האם השגנו הכול? אומר: לא, ואם מישוהו יאמר: לא השגנו כלום – אינו אומר את האמת. השגנו דברים גדולים וחשובים..."

(מעובד מתוך דברי ראש הממשלה די בן-גוריון בישיבת הכנסת, 2 באפריל 1957)

הסבר את הערכתו של בן-גוריון בנוגע לתוצאות מלחמת סיני, והבא עובדות שעליהן

היה יכול בן-גוריון לבסס הערכה זו. (15 נקודות)

21. עלייה וקליטה

הסבר את הקשיים בתהליך קליטת העולים בארץ-ישראל בשנות ה-50 וה-60,

משתי נקודות מבט שונות: זו של המדינה והחברה הקולטת וזו של העולים. (25 נקודות)

22. מלחמת יום הכיפורים

א. הסבר מדוע הופתעה מדינת ישראל כאשר החלה מלחמת יום הכיפורים

(אוקטובר 1973), וציין את תוצאות ההפתעה בחזית הדרום ובחזית הצפון.

(13 נקודות)

ב. הסבר שלוש השפעות של מלחמת יום הכיפורים: שתי השפעות על המדינה והחברה

בישראל, והשפעה אחת על מדינות ערב. (12 נקודות)

/המשך בעמוד 9/

יחידת מבוא: נושאים נבחרים מתולדות ישראל והעמים 1950-1945

ענה בקצרה על אחת מהשאלות 23-25 (10 נקודות).

23. הסבר את המושג "המלחמה הקרה", וציין אחד מגילוייה.

24. הצג שני גורמים שהביאו לסיום המנדט הבריטי בארץ-ישראל.

25. הצג שני שיקולים שהביאו את בן-גוריון להכריז על הקמת מדינת ישראל בה? באייר תש"ח (15 במאי 1948).

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך